

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 20. listopada 1864.

List 33.

CVETLIČNIK.

Vprašaj živino, in te bo učila; in ptice pod nebom, in ti bodo pripovedovale. Jop 12, 7.

Serčnost uči nas oroslan,
Velbljud poterpeljivost;
Strah Božji zajček ves plašan,
Previdni jež skerbljivost.

Od pava, ki prerad večkrat
Svoj pisan' rep pokaže,
Napuh pregerdi znaš spoznat':
Ne bodi take baže!

Voliček vprežen delavnost,
Pes kaže nam zvestobo,
In mravlja nas uči modrost,
Sovražiti lenobo.

Poglej prijazno gerlico:
Ne bo se togotila,
Premagat' vsako jezico,
Te ona bo učila.

Ko jelen s pisco ranjen je,
Hiti k studenici vodi,
In kdor na duši umerje,
Naj k spovedi rad hodi.

Golobčeka, prelepo stvar,
Poglej, kako je prazen,
Tud ti ne bodi gerd nikdar,
Ves bodi čist in snažen.

Gré sernica éez hrib in plan,
Ko žuga ji nevarnost,
V priložnost' slabi naj kristjan
Sovraži vso nemarnost.

Labud, sneženo-beli tič,
Se v čisti vodi vmiiva,
Žival! pa pred ne mersi nič:
Umita jed le vživa.

Zučasno živéz preskerbi
Si misla tud za zimo;
Previdna nas lepó uči,
Za večnost naj skerbimo.

Labud ti je prelép izgled
Za sveto Obhajilo,
Naj tvoje bi serecé popred
Se v dobri spov'di vnilo.

Naj starši tudi se ozró
V medveda kosmatina,
Od njega naj oni zvedó,
Ljubiti' prav hčer in sina.

Na herbtu stare pelikan
Clo nosi, k' so betežni;
Otrokom s tem izgled je dan,
Naj staršem se hvaležni.

In kaj veljá blagó svetá,
Glej pajka s pajčevino!
Ne pojdeš, slepi brat kertá!
V nebesko domovino.

Kak kamenček, de na zaspi,
Zerjav pod krempljic vzame;
Čuj vedno nad seboj tud ti,
De te skušnjave ne vjame.

Poglej podnebne tičice,
Te upanja učijo;
Kak' čudno bome srotice
Iz Božje roke z'vijo.

Se bomo vrabčó te učí,
Ki z malim je dostojno,
Naj Božjim' varstvu se zroči
Serce, k' je nepokojno.

Glej, orel v zraku ziblje se,
Prot' solncu se dviguje,
Tako tud tvoje serece
Naj k Stvarniku vzdihuje.

De b' srečno lastovka morjé
Široko preletela,
Za silo klinček na nogé
Previdna prej je vzela.

Ko zerno najde, zvergoli
Škerjanček sladko, mila,
Po jedi molit' te uči,
To glasno je vabilo.

Če ferčati ne more več,
Spusti na val čepiček,
Se vsede na-nj, in — čudna reč:
To revei je čolnec.

Ko lastovka, si tudi mi
V napaštih pomagajmo,
Na sveti križ utrudeni
Se radi nastanajmo!

Ant. Namre.

Dva obraza.

I.

Oblaki tamni so nebo zakrili,
Prijaznih zvezdic vidit ni migljati,
Ne mile lune noč razsvitlovati;
Viharji le protivni so tulili. —

V nevihti hujši grešnik rogovili,
Ko jenja vera v sercu mu sijati,
V pregrehe noči vidiš ga tavati,
Z močjo naj večí v pogubljenje sili!

Prestrašín stan je tacega človeka,
Ko hude misli serece mu pekljijo,
Pogubo večno noč in dan protije;

Boleča vést ga vžiga, mu pripéka,
Preganja ga od jutra do večira,
Z besedo eno: grešnik nima mira!

II.

Al po nevihti lepši solnce sije,
Vetriček hladni zdaj pihljá nasproti,
Pokaže jutro v rajski se lepoti,
Ko prerajeno vse na novo klije.

Tako tud grešnik, ako se omije
Po božji milosti ino dobroti,
Le dá slovó za vselej grešni zmoti:
Kak sladki mir takrat si v serce — vljije!

Tolažb, občutkov sladkih popisati,
Ki takrat v duši verni oživijo,
Ni moč, — to grešnik moraš sam skušati.

Nebeški Zenin v sercu zdaj kraljuje,
Vsi angeli nad njim se veselijo: —
Dušico tako vse nebo blagruje.

Fr. Silvester.

† Matevž Lotrič,

semeniški duhovnik in bogoslovec IV leta
ljubljske škofije.

(Čertice iz njegovega življenja.)

(Dalje.)

Doveršitev osme latinske šole in volitev prihodnjega
stanú dela marsikakemu dijaku sive lase. Ni se jim tudi
čuditi; zakaj takrat stojijo mladenčiči na razpotju, ki jih ima
voditi: ali v srečo, ali nesrečo; — ali v prijetno življenje,
ali, Bog hotel, da tudi marsikakega ne v prezgodnjo smert.
Ranji Matevž je skoz vse šole hrepenel po trenutku, ki ga
bo peljal poleg škoplavške cerkve v dom, nad kterega vhod
dom stoji zapisano z zlatimi čerkami: „Virtuti et Musis.“
Včasal je zaželenega časa, in brez pomislika postal bogos-
lovec domače, dalje sloveče ljubljanske škofije. Kakor tibi,

sreberno-bistri virček sred cvetličnih livad so tekle tu ured nadepolnemu Lotriču; oh, zakaj so se pač tako hitro iztekle! Ostal je bil tudi v duhovščini ponižni, priprosti Matevž. Bil je toraj ljubljeneec ne le vsih součencev in tovaršev; ampak naklonil si je tudi v polni meri hvalo in ljubezen vsih visokospoštovanih in prečastitih gg. predstojnikov in profesorjev. — Modrost njegova, kakor tudi učenost pa ste napredovale še vedno bolj. Posebno pesniški duh se mu je bil razvetel. Pesmice plesti mu je bila igrača, in zelo žal mi je, da ga nisem večkrat za kako lepo pesem nadlegoval. Morebiti se nahaja še kje kaki njegov izdelek v rokopisu, zlasti ker je bil pokojnik tudi vrednik semeniškega pisanega časnika „Lipa“ za domače vaje^{*)}. — Kakor poprej v nižjih šolah, je tudi v bogoslovju rad prihajal domú na praznike, kjer smo že vselej naprej šteli tedne in dni, kdaj da pride Matevž. Navadno je sveti večer in sv. veliki teden pri cerkvenih molitvah predpeval (antifoniral), pri slovesnih opravilih stregel (asistiriral), in s tem prav veliko pripomogel k povzdigi Božje službe v svojem rojstnem kraju. — Rad je tudi o velikih šolskih praznikih mlajšim učencem težje nauke razkladal, in celo med letom v duhovščini vkljub obilnega lastnega študiranja marsikomu segal s svojim bogatim umom pod pazduho in pomagal na kviško. Kako je bil v ti reči usmiljen, naj dokaže to-le. Zadnje dni letošnjih šolskih praznikov ga pride neki cisto tuj mož poprositi, naj bi letos njegovemu sinku v Ljubljani kaj s podukom pripomogel. Akoravno je ranji vedel, da bo ko semeniški duhovnik mimo drugih bogoslovskih nauk imel opravil in dela obilno, je vendar tudi za tega fanta obljubil pripomoč, akoravno so se gotovo še poprejšnji dijaki pod-lombe njegove nadjali.

Ko so s pričetkom letošnjega leta slavni misijonar g. Fr. Pirc v Ljubljano dospeli, nabiraje pomočnikov za svoj misijon, je bil naš Matevž tudi med onimi, katere je prešnil ogenj goreče ljubezni za zveličanje zbeganih duš, in so hotli zapustiti domovino ter oditi z njimi v daljno Ameriko. Že je imel pismo zgotovljeno, v katerem je naznanil svoji dragi materi in skerbni sestri storjeni sklep in žalostno ločitev. — Pozneje je odstopil od tega namena; pa sej je lahko previdil, da ima tudi domačija naša dosti zgubljenih ovčic, ki potrebujejo skerbni vodnikov kakor riba vode. — Veliki petek letos je bil Lotrič vpervič stopil doma na leco, in slavil je terpečega Zveličarja s svojim ogovorom. Nemilo naključje, da zanetil se je bil v spodnjih Železnikih med pridigo v neki hiši ogenj, in je bilo s tem zbrano ljudstvo nekaj zelo zbegano, je bila huda skušnja za mladega govornika; al stal je nepremakljiv; ni se dal zmotiti, in dobro je zveršil svoj govor. Čudno je, da so nekateri že takrat hoteli nemili ta prigodek tolmačiti kakor žalosten pomen.

Letošnje leto je bil ranji nekaj shujšal, tako da sem ga večkrat prašal, če ni kaj bolan; pa nič ni pravil, da bi kaj čutil. Pomenljivo pa najdem to, ker je ravno letos skončal vsako pismo svoje z besedami: „Bog le daj zdravje, dušno in telesno.“ — Oshlost ranjega je morebiti tudi le izvirala iz kake skrivne priprave za sv. mašnikovo posvečevanje. Med onimi čveterimi bogoslovci namreč, ki se slednje leto iz III. semeniškega tečaja v duhovnike posveté, je bil letos odbran tudi naš Lotrič, kar je bilo že tudi zdavnaj lahko previditi. Dne 1. avgusta je postal mašnik. Da bi se skazal hvaleznega svoji veliki dobrotnici, gospej G., ki ga je skozi vse leta njegovega šolanja podpirala, in mu želela tudi zdaj k sklepu še z dobrotami svoje bogate mize postreči, je pristopil kakor novomašnik v nedeljo 7. avgusta v stolni cerkvi ljubljanski pred altar Gospodov, ter opravil vpervič nekervavo daritev nove zaveze. Bil je ranji tisti

dan nek tako srečen in vesel, da je rekel: „Če bo v nebesih tako, kakor je bilo danes, sem že zadovoljen.“ —

Po novi maši je prišel domú, in tukaj je v vsem djajnji in nehanji kazal, kako vnet duhoven da bo. Posebno rad je pomagal domačim in sosednjim gospodom pri raznih cerkvenih opravilih. Na Zalemlogu je pridigval med šolskimi prazniki dvakrat; zlasti vneto na veliko Gospojnico. Daroval se je tisti dan tako rekoč sam sebe Marii; iz dna duše pa tudi poslušavce za Njeno čenjeje v nemal. — Zraven prijazne pripomoči vv. čč. duhovšini je voljno stregel tudi ljudem, ki so ga zdaj tu, zdaj tam za sv. mašo naprosili. Na sloveči Božji poti na Brezjah je bil menda dvakrat; v Suši pri Materi Božji je maševal večkrat, pa tudi na Bukovici, pri sv. Nikolaju in v Dražgošah. — V družbi je bil še vedno rad; ali neka otožnost in zamišljenost se mu je bila razlila po obličju, in mnogo besed, ki smo jih šele potem umeli, je nam svedočilo, da berž ko ne je imel kako predčutja bližnjega ločenja. —

Nastajal je sklepní čas šolskih praznikov, in že je bil dan določen, ko bi bil imel blagi Lotrič zadnje leto zopet iti v šolo. V petek, 30. sept. je vpervič jel tožiti, da ga mrazi in glava boli; vendar se za to ni zmenil. Rekel je tudi kasneje, da je upal, „da bo bolezen premagal.“ V saboto, 1. oktobra, me je še obiskal. Bil je nenavadno bled, pa dobrovoljen; še celo prepeval je nekatere sv. pesmi. Roženkransko nedeljo, ki se tu posebno slovesno obhaja, bi bil imel imeti rajni slovesno veliko mašo z asi-tencijo, pa se je malo kerčil. Se vé, on je že vedel, kako mu je. Že ta dan je skerbna sestra kakor v predčutih pretakala solze zavolj njegovega zdravja; al resnobno jo je posvaril in med drugim dosti pomenljive besede govoril: da zemlja ni naš dom. — V ponedeljek, 3. oktobra, je zadnjikrat maševal v podružni cerkvi sv. Franciška pri altaru Marije pomočnice, prav kakor bi bil nehoté hotel s tem še enkrat priterditi zadnje verstice neke svoje pesmice:

„Naj v Tvojem naročji — Marija živim.

V ljubezni otročji — da enkrat zaspi!“

Pravil je kasneje, da ko se je ta dan pri začetku vvodnih mašnih molitev z glavo pripognil, ga je tako zabolela, da je bil ves omamljen in bi se bil kmali zgrudil. Spal boje že ene tri noči pred nič ni zavoljo bolečin v glavi. — Pri vis. čast. gospod fajmoštru A. F. je imel Lotrič kot bogoslovec vsake šolske praznike hrano; letos pa ko mašnik tudi stanovanje. Da bi jim ne bil preveč nadležen, če bi bilo treba kake nenavadne postrežbe, gre popoldan 3. oktobra k svoji materi; hotel se je prav dobro согreti in spotiti, ter s tem pregnati bolezen. Vlegel se je na posteljo, s katere zdravemu vstati ni bilo več prisojeno. Slednji dan in slednje uro smo se z bolnikom vred nadjali, da bo bolj; al zastoj. Bolečine v glavi so bile vedno huji; silna suha vročina ga je žgala; spanja ni bilo nič. K temu se je še pridruževala skrivna klavernost, češ: „drugi gredó v šolo, jest pa brez dela tukaj ležim.“ Rekel sicer ni nič o tem, tudi tožil ni; pa vгibati se je moglo kaj tacega. Kako pa so mu mogle možgane bolne biti, se lahko sodi po tem, ko je neki dan svojemu prijatlu djal: „Ti ne veš, kaj me je začelo skerbeti: bojim se, da ne bom več znal asistirati.“ To nam je pričalo, kje bivajo navadno njegove misli. — Kadar je bil z domačimi sam, je nek le premolil; tudi z brevirjem se je silil, dokler je le mogel.

(Konec nasled.)

Nekoliko o Bosni in Hercegovini.

Spisal M. Močnik.

(Dalje.)

Zgodovina.

V starodavnih časih so se šteli te dežele k Iliriji. Ko je bil Gencij, poslednji ilirski kralj, z Rimljani v vojski,

*) Pesme: Novoletna; mladi mornar; o obletnici v. č. gosp. zlato-mašnika Bl. Kersnika, in dva odstavka k pesmi: „Zapojte jeziki“ (Sv. pesme. IV bukvice, str. 57) hranujem jest v rokopisu. „Novoletno“ bom izročil „Danici“, iz ktere bodo bravci naj bolje spoznali, kakí duh je rajnega navdajal. Pis.

so napravile te dežele posebno državo Dalmacijo. Nova država je bila čedalje močnejši, in še le 9 let pred Kristusom so si jo bili podjarmili Rimljani. Rimljani so si prizadevali, kolikor se je dalo, da bi to deželo v dober stan pripravili. Zidali so mesta, napravljali pota in mostove. Še dandanašnji se vidijo ostanki rimskih cest, in veliko mest ima še tisto ime, s katerim je zaznamvano na zemljorisu Teodozijevega.

Kakor Prokop piše, začeli so Slovenci Ilirijo napadati l. 549. in ko jih je v poznejšem stoletju cesar Heraklij zoper Avare na pomoč poklical, so prišli Serbi ali Hervatje v Ilirijo, so podjarmili ali ugonobili Avare in posedli deželo za zmiraj. Serbi so se pred svojim vojvodom Svetimirom polastili izhodnje Ilirije in ustanovili kraljestvo Serbijo ali Slovinijo, katero je kralj Budimir iz Prevalite, naslednik Svetimirov, v deželni zboru, katerega je leta 847 v ravnici Duvro sklical, razdelil v županije, pravije in banovine. Dežela med rekami Uno, Drino in Savo se tukej prvičkrat zove Bosna in cesar Konstantin Porfirogenitus jo prvič tako imenuje.

Bani, kateri so od leta 874 Bosno vladali, so bili podložni serbskim kraljem. Še le ban Borič, kateri je po Jukiču vladal od leta 1141-68, oprostil se je popolnoma oblasti serbskih vladarjev. Zgodovina pa ne pove na tanko, ali je bil tudi samosvojin in ne natvezen na ogerske kralje. Ravno tako se za gotovo ne ve, kedaj in kako je Bosna prišla pod nadoblast ogerske krone. Kralj Bela II je dal l. 1136 svojemu sinu naslov vojvoda Bosenskega, in njegovi nasledniki so se imenovali kralji „Rhamac seu Bosniae.“ Ko so se pozneje Patareni po Bosni razširjali, nagovarjali so papeži ogerske kralje, da naj svoje pravice do Bosne nikar v nemar ne pušajo. Tako bi bili odstranjeni tudi bani, kateri so bili Patarenom prijazni.

Boričev sin in naslednik Kulin je vladal od leta 1168-1204. Pod njegovo vlado je bila Bosna tako srečna, da so Bošnjaki pozneje od vsake dobre letine govorili: „Vratjamo se na vremena Kulinova.“ Edino kar je vlado Kulinovo motilo, so bili verski prepiri, katere so bili storili Patareni (Bogomili). Ker se ta krivoverska ločina večkrat v zgodovini imenuje, naj jo tukaj malo popisemo.

Patareni, kateri so večkrat imenujejo v zgodovini bosenski, niso bili družega kakor Manihejci, dasiravno so tajili vsaktero občenje z njimi. Imeli so tisti nauk, katerega je razširjal armenski zdravnik Bazilij po mestu Tebrica v Armenii. Po povelju cesarja Aleksija Komnena so sežgali Bazilija in 12 njegovih naslednikov in prestavili so vse to ločino krivoversko l. 969 iz Azije v Tracijo, da bi jih ložej spreobrnili. Tam so se pa na novi okrepčali in razširili se hitro po Bulgarii, kjer so sprejeli ime Bogomili. Še dandanašnji so po Balkanu ostanki te vere, zmešane z greškim bogočastjem. Tudi v Perziji se je bila nova vera vkljub vsim ostrim postavam bizantinskih cesarjev hitro razširila. Po 10. stoletju so se bili vmuznili Bogomili v Italijo, kjer so jih v Milanu dobro sprejeli. Tukej so dobili ime Patarenov, navadno v zgornji Italiji, od predmestja tega imena v Milanu, kjer jih je veliko stanovalo. Kakor pravljica pripoveduje, je bila zanesla neka ženska novo vero na Francosko, kjer so imenovali spoznovavce te vere Bulgare, pozneje so jih imenovali Albigeni ali pa Valdene po Petru Valdo, bogatem kupcu iz Vaux-a v Dauphine, kateri je vero še preuredil. Poglavitni izmed zgorej navedenih so bili Publikani ali Populikani in Katari (čisti), ker so sami sebe in svojo vero imelo za čisto ali brezsmotno.

Nekteri zgodovinarji terdijo, da so francoski križarji vero Bogomilov iz izhoda na Francosko prinesli in da se je odtod po Italiji razširjala. Gotovo pa je, da ločina Patarenov ni prišla naravnost iz Bulgarije v Bosno, ampak po poti iz Laškega v Dalmacijo, in da je potem v Bosni do svojega verha priklopela. Nje spoznovavci, pregnani iz Bosne,

so obsedeli v Hercegovini; ko pa Turki deželo podjarmijo, so postali mahomedani. Kdor pravo pot zapusti, so mu vse krive pota enako dobre. To je žalostna resnica, katere se tolikrat v zgodovini poterjuje.

Njih nauk v jugoslovanskih deželah je bil taki-le: 1. Verovali so v dve izvorne moči, prvo iz katere prihaja vse dobro, drugo, iz katere vse slabo. 2. Zaverгли so, razun prerokov in psalmov, ves stari testament kot delo hudobnega principa. 3. Bog Sin in sv. Duh, so sanjarili, nista bila pred, kakor 5500 let po stvarjenju sveta vstvarjena; Boga Sina so imenovali očeta apostelnov. 4. Bogu Očetu so prilastovali telo; kvasili so bogokletno, da prvi sin Boga Očeta je bil Sataniel, kateri se je pa vzdignil zoper Očeta in je bil zavoljo tega iz nebes pahujen ter je potem vstvaril zemljo, živali in ljudi. 5. Njegov drugi sin, so rekli, je bil beseda ali arhangel Mihael, ki je iz nebes prišel človek postal, terpel, umrl in od mrtvih vstal. 6. Otroci niso kerševali, ker terdili so, da kerst z vodo pri katoličanih je od Janeza kerstnika; Kristus pa je z Duhom kerstil. Zaverгли so vse zakramente, tudi zakon, zaznamovanje s sv. križem, sv. mašo, tajili so premenjenje hostije, češenje svetnikov bilo jim je malikovanje, zvonov in cerkvenega orodja niso hotli, tudi niso družih molitev molili kakor očenaš, tega pa petkrat po dnevu in sedemkrat po noči. Oblasti cerkvene niso spoznali nobene. — molili so pa hudiča, da bi jim ne škodoval. Kdor je njih vero sprejel, je dobil tako imenovano „tolažbo“, kar je bilo namesto kersta in odveze. Spovednik si je umil roke, je položil novospreobrnjenemu ali skesanemu evangelij sv. Janeza na glavo, je klical sv. Duha žegen odpel sedemkrat očenaš, in obred je bil pri kraju. Protestantski pisatelji so sploh terdili, da so bili spoznovavci te vere dobri, omikani, in pošteni ljudje, kateri so bili pridni in delavni in izgedni v domačih čednostih. Katoličani pa so jih dolžili odtierte, razujzdanosti v govorjenji in djanji in zvijačnosti. Bošnjaki jim očitajo, da so turkom pomagali deželo podjarmiti, ravnosti da bi bili bratom na pomoč prišli, in da so pozneje izlam pred vsimi dragimi sprejeli. Vendar se je bila ohranila ta ločina skrivaj v nekterih oddaljenih dolinah celo do začetka tega stoletja, in še pred 20 leti so bili v Dalmaciji tu in tam — p. na polotoku Tabioncello — posamezni Bogomili. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Te dni smo poslali za prečast. stolnim dekanom v Rim darove nekterih dobrotnikov, najbolj bravecev „Zgodnje Danice“, kar je prišlo do 11. listopada skupaj za sv. Očeta v Njih hudih stiskah, in to je zneslo vse v zlatu 140 Napoleonov ali blizo 2800 frankov, po avstr. veljavi blizo 1300 gold. Papir in srebro je zmenjano v zlato, zlato, ki se je tukaj zbralo, je pa pridjano v Rim šlo. Ker je še naslednjic nekaj darov prišlo in še zmiraj prihajajo, bomo z zapisnikom darov vred tudi to poslali. Iz zapisnika bodo vidili sv. Oče, kaj jih darovavci prosijo, kako so jim vdani, kaj jim želé in vošijo itd.

Prečast. gospod stolni dekan pišejo iz Rima 8. t. m., da so vidili sv. Očeta pri raznih priložnostih, in da so viditi prav zdravi in terdni, glas je močan in prijeten. Pred 20. t. m. niso ne imeli ne prosili še zaslišanja pri sv. Očetu.

Iz Ljubljane. Naj se zapiše v slovensko zgodovino poslavljenje, ki je došlo našemu rojaku g. Kristjanu Pajeru od svetlega cesarja Franciška Jožefa, zlasti ker to ima cerkven pomen. Znano je že, da fotograf g. Pajer je bil delj časa v Jeruzalemu in prinesel je seboj zbirko naj imenitnejših fotografiranih mest, postopji in krajev iz svete zemlje. Pred nekterimi meseci je bil zbirka iz Jeruzalema in okolice v podobi spominice ali albuma — 20 svitlopisnih podob — daroval Njih veličanstvu, kateri so zbirko radostno sprejeli, umetniku pa poslali zlat peščen

• 16 svetlini ali briljanti, ki ima menda ceno do 700 glt. — Tudi saksonski kralj je zadovoljno sprejel od njega enak album, pa odgovor še ni prišel. — G. Pajer stanuje zraven zvezdnega sprehajališa. Pri njem se dobivajo velike, pa tudi prav majčkine podobe ss. krajev, n. pr. Jeruzalema, Betlehema, cerkve Božjega groba in veliko enacega. —

Slovstvo. „Jesus Christus und die allerseligste Jungfrau.“ Kanzelvorträge und Hirtenbriefe des Cardinals Wiseman. Als Zugabe. Deutsch von Dr. P. Regensburg 1864. 380 strani. — Bi jih svetvali takim, ki jim lučica vere slabo sveti, pa umoslovje ljubijo. Vzemite jih v roko; vredno je brati pridige kardinala, ki po vsem svetu slovi. (Lercher Vam bo hitro postregel z njimi.)

Die christliche Nächstenliebe, von Dupanloup. Aus dem Französischen. Regensburg 1864, 285 str. — To je za Vas, ki dokazovanja ljubite, ste v blagre nekdanjega neverskega klasiškega časa močno zaljubljeni in bi si ga skorej nazaj želeli. Tako učeno delo je veselje brati. V njem najdete n. pr., da „dobrotljivi“ Titus, „deliciae humani generis.“ je svoje zmagoslavje 100 dni obhajal, in v tistem času se je v njegovo preslavljevanje in v razveseljevanje Rimljanov moglo tisoče ljudi (gladijatorjev) daviti. Trajan — ta „dobri in zmerni vladar.“ je segel celo na 123 dni in 10.000 se jih je moglo klati. Komod jih je potreboval čez 10.000, in da mu je bolj dišalo, so se pred njim pogosto med kosilom mesarili na njegovo povelje, ki je pa terpelo do večera (trahens cornam usque ad noctem. — Jul. Capit. Marc. Aurel. 19. — Dion LXVIII, 15. — Just. Lips. Satural. I, II.)

Z Iga. Željno pričakovana je bila za Izance 26. nedelja po binkostih, ker napovedano je bilo, da bodo naš milostljivi knez in škof Jernej prišli sv. Martina, patrona izanske cerkve, počastit in zakrament sv. birme deliti. Preteklo nedeljo o 9 1/2 so možnarji na bližnjem griču in zvonovi iz našega visocega turna ljudem oznanovali, da se milostljivi knez in škof peljejo. Ko se pripeljejo, stopijo za nekoliko časa v farovž, kjer so jih duhovni čakali in potem se od duhovšine spremljevani podajo v cerkev, ki je bila natlačena vernega ljudstva, katero bi bilo pa še bolj obilno došlo, ko bi vreme tako neugodno ne bilo. V cerkvi škof nekoliko pred sv. Rešnjim Telesom pomolijo in gredo po tem na levo. Tukaj so začeli vernim v lahko umevni, čisti in gladko tekoči slovenščini Božjo besedo oznanovati in so s tem pokazali, da jim je ravno tako lahko govoriti priprostemu ljudstvu na kmetih, kakor učenim poslušavcem v Ljubljani. V vvodu svojega podučljivega in mikavnega govora so milostljivi knez omenili, da so pred 29 leti na ravno tem mestu Izancem Božjo besedo oznanovali in jih sv. Martina častiti spodbudovali; in v speljavi so razkazali, da sv. Martin je živel med svetom, vendar ne po svetu, in so verno ljudstvo opominjevali tudi tako po zgledu sv. Martina živeti. Po pridigi, katero so ljudje z velikim veseljem poslušali, so škof po navadni pripravi k sv. maši pristopili; po sv. maši pa je bilo darovanje za cerkev in potem so jeli deliti zakrament sv. birme kakim 170 otrokom. Pri birmi se je ljudstvo prav lepo in spodobno vedlo in s tem pokazalo, da Izanci korenine vsega dobrega — svete vere — še niso zgubili, akoravno so tudi taki vmes, ki so le na videz kristjanje; ali kje se dobi pšenica brez plév? —

Po vseh opravih smo se v farovž podali, kjer so nas naš dobrotljivi in priljudni gospod fajmošter pogostili. Kakor so občinstvo v cerkvi s svojo prikupljivo obnašo in pobožnostjo zase vneli in k dobremu spodbudili; tako so si pri obedu s svojo prijaznostjo vsih serca pridobili. — Proti večeru so se milostljivi škof vsedli v voz, pustili vse denarje, katere po navadi botri dajejo, sv. Martinu za dar, in se odpeljali proti Ljubljani, kamor so jih spremljale serca Izancev. — Gotovo ni še imela izanska cerkev takega veselja in take časti, da bi kak škof bili sami tukej god nje-nega patrona sv. Martina obhajali; za to bo pa tudi ta

slovesnost Izancem v spominu živela dolgo dolgo. — Da Izanci niso tako hudobni, kakor so razvpiti, tega se more vsak prepričati, kdor hoče zlasti o nedeljah ali praznicah na Ig in v cerkev priti. Vidil bo, da beseda Božja so zvesto poslušali, sveti zakramenti pogosto prejemajo in obilno moli, vidil po hišah, da te opravila tudi sad v življenji in djanji rodé. Ljubezen do molitve v ti fari kaže posebno to, da v nobeni fari ni toliko udov bratovšine presvetega Rešnjega Telesa, kakor v Izanski. Kjer se pa veliko moli, molitev gotovo ni brez vspeha in sadú. Od tega, kar hudobni Izanci domá ali v Ljubljani hudega storé, ves svet govori; kar pa pošteni Izanci dobrega naredé, od tega ves svet molči.

Iz stare Loke, 28. vinotoka. — 1 — (Konec.) Norček Hilári je rekel, če se še prav spomnim, tako le: Ako bi se tak človek znašel, kateri bi 1) za vse potrebne molil, za vse vdove in revne se jokaj; 2) za vse lenuhe stradal; za vse norce se smejal; 3) za vse lakomnike v pekel šel; 4) vsim opravljevcem jezike vezal; za vse lačne jedel; 5) vse kamnje s Krasa na Ogersko prenesel; 6) pijancem in drugim gerdinom vse palice na plečih polomil; 7) za vse bogatine umrl: — takšen človek bi bil dvé stopinji više kot vsak cesar in kralj! —

Kar je ta takrat že zelo zmešani človek v svoji bolni domišli tuhtal, to naj obrnemo tukej na resnico, n. p. takole:

Ako bi se preblag človek kjerkoli znašel, kateri bi 1) nam v našo novo sicer zalo zidano, tude še skorej vao prazno cerkev kej primérno zalega n. p. tabernakelj, kak stransk oltarček, spovednice, križev pot itd. itd. napraviti blagovolil, ali vsaj h temu po svoji moči pripomogel; — 2) če bi se znašel blagoserčen človek, kateri bi za vse tiste, ki so nam za cerkev obljubili, pa še nič dali, spolnil besedo, in ravno zdaj v silni potrebi s plačilom pomagal; 3) dalje: človek, ki bi vse dolgove, kar jih naša cerkev ima, miloserčno poplačal; 4) ki bi vsem imenjacom Jurjem povedal, da naša cerkev je njih patronu posvečena, — in da ga bodo s tem neizrečeno počastili, če bodo konjičku svojega patrona, če tudi ne ravno zlate berzde, pa vsaj kako podkev ali kak žebliček napravili; 5) če bi se človek dobil, ki bi vsim tistim blagim dušicam, ki o vsaki priložnosti rade in veliko dobrega za Božjo čast storé — pa za potrebe naše cerkve morde ne vedó, naznanil potrebe naše cerkve; terdoserčnim pa, ki dobro potrebe poznajo, pa se pri vsi obilnosti niso pri svetem delu nič hotli vdeležiti, de bi saj za toliko časa druge misli dal, de bi to storili, kar sicer nočejo; — 6) de bi nam vsaj tisti, katerim se s svojimi prošnjami sitni in silni, morde celo nadležni zdimo, drugo pot pokazali, od kod pomoči v potrebi dubiti? — 7) če je poslednjič vsak mili dar občutljiv udarec po kači zeléni, katero na to vižo svetemu Jurju pestiti pomagamo, — in junašk rešitelj uboge device; — bo tudi nam pošast v zadnji uri potlačiti pomagal: urno tedaj, tresk po peklenšku!

Tak človek vsak — dosihmal naštetih — bo kot preblažen dobrotnik cerkve naše — ne le par stopinj, ampak veliko veliko više kakor neštevilni kralji in cesarji sveta, zlasti pa bo pred Bogom, ki je mil dar uboge vdove preblago sprejel, — preslavljen in visok! — Bog! —

Iz Novomesta. (Vale Engelman-u Nožarjevemu.) Velika množica ljudi se pomika proti pokopališču, gredó molit za verne ranjke. Travnik, obsejan s trupli umerlih, ima danes lepo ozališane gomile, pod katerimi počivajo kosčice umerlih staršev, prijatelov, dobrotnikov in sošolcev. Sprehajaje se, vidiš ozališan grob, krog kterega se mnogi dijaki, pa tudi drugi ljudje zbirajo, in ako poprašas, kdo tu počiva? se ti odgovori: Leon Engelman Nožarjev.

Skorej tri leta že počiva ranjki v tihi jami, ki je bil po duhu in moči dober kristjan in vnet Slovenec. Pa skorej težko je bilo najti grob njegov, kajti zelena rušnja ga je bila prerasila; spominika pa, ki bi memogredočemu na-

znanjal, da v tem grobu Engelman počiva, ni. Kako se pa hoče obvarovati pogina njegov spomin? Kak spominek mu postaviti, naj gotovša pot bi bila to; pa redek je mecen, ki bi se znašel, in kaj takega napravil. In ker tudi mi nismo premožni, radi bi pa vendar njegov spomin vidili ohranjen, naj razodenemo misel, po kateri bi se dalo to doseči. Njegovi sošolci so se razkropili po širokem svetu; nekteri so še tu, ki so ga poznali, torej bi ne bilo težko zbirke njegovih pesem napraviti, jih pogube rešiti in tako pesniku spominico narediti. To bi se zdaj tim lažje napraviti dalo, ker prijatli njegovi se še dobro spominjajo pesmi, ktere je za dobro voljo zložil, vejo, kje bi se druge dobile, in tako bi malo truda zbiranje pesem prizadjalo. Od sošolcev pesnika je pa za terdno upati, da bodo to prav radi poskerbeli, ker obče spoštovani Engelman je bil tudi ljubljén od sošolcev. Nekterim bo še dobro v spominu pesem, ktero je Nožarjev ravno zanje zložil. Naj navedem tu samo ene začetek: „Absce Matija pa Žagar France“ itd. Prav lepa in mična zbirka bi bila, in upati je, da bi se prav naglo spečala. Kako naj se pa to zgodi? Če bi mogoče bilo, da bi kot doklada kakemu slovenskemu časniku izhajale, bi se naj lažje na svetlo spravile. Po tej poti bi že dosti stisov med ljudstvo prišlo, zraven bi se jih pa še toliko natisnilo, da bi se mogle v kaki bukvarnici kupovati. *) Ozrmo se še enkrat na ozališano gomilo Nožarjevo, voščimo mu mir in pokoj in zakličimo: Vale!

F.

S Kerke. R. (Konec.) Smert, ki je že dolgo žugala, je po nadležni bolehavosti častitega g. fajmoštra Franceta Pevca, moža po mnogo platéh bridko skušanega, zagrebla mesca svečana v hladni grob. Treba je bilo kerški cerkvi pridobiti naslednika, kateri bi se zraven dušnega pastirstva lotil s krepko roko tudi marsikterih potrebnih poprav, ter doveršit, kar ranjki ni mogel. Skerbna previdnost premilostivega višjega Pastirja kmalo odbere moža, čisto zmožnega za take okoliščine. Radost velika je farmanov serca sprehajala o tem sporočilu, da verhuški dekan in častni stolnik, mil. gosp. Andrej Pečar, poprimejo v roke kermilo kerško farne ladije. Njihova stavbarska dijanska poprimnost in derzna versivnost je bila namreč dovolj dovolj znana po njihovem mnogoletnem bivanju na Verhuški, kjer se jim hrani za umetenost, postrežno prijaznost, skerbno delavnost in nekerhljivo poterpežljivost vsekan spomin v veličastni novi cerkvi in družih poslopjih, neizbrisljiv v ljubezni prebivaveev po fari in po dekanii. Na drugi plati pa, kteremu farmanu bi veselja serce ne kipelo, da tako časten gospod slovenske duhovščine pride za fajmoštra pri sv. Kozmu in Damjanu? — Sprejeti z veseljem. — Vajeno bistro oko kmalu sprevidi, kje je poprave treba. Urno tedaj na delo, da se vnanje obličje romarske cerkve berž predružači. Zidarji, mizarji, kamnoseki, zlatarji gibéni bodite, umetno storite, da se biser med farnimi cerkvami ljubljanske škofije, na slovenski zemlji romarska cerkev brez verstnice, kmalu v novem svitu zalesketá. Neutegoma se je škerbastim, ubitim opekóm po strehi dalo slovo, apno se je vozilo, gasilo, odri se vezali, postavljali in kmalu je gosta ščetina cerkvene stene prijazno preobetila. Pokopatišno obzidje se je kerpalo, ometovalo, in verzeli, skozi ktere se je pregorečnost nedeljskih kalinov med oznanovanjem besede Božje tihotapno muzala na polego pod košato drevo, so se urno zadelale. Tukajšnja zemlja krije v naročji svojem bogate

*) Veliko Nožarjevih pesem je po tej poti že na svetlem, torej bi se mogle potlej v časnikih po dvakrat natisniti, kar ni prav pripravno. „Danicino“ vrednistvo ima še precej teh pesem, pa „in crudo“ ter jih je treba pecej piliti. Zročene so bile v rabo od gosp. A. Umeka Okiškega, kateri bi bil tudi za vredovanje tega dela naj pripravniši, ako bi se na svetlo spravilo. Kar ima vrednistvo teh pesem, so po znotranjosti in vnanjosti zares poetiske; druge mu niso znane. Zraven tega se pa tudi za na grob za 20—30 gold. dobi dosti čeden spominek iz kamna pri kamnarji Tomanu v Ljubljani. Vred.

skladove kamnitih plošč in začetkoma je bilo zidu skozi in skozi tako pokrivalo namenjeno, in res izverstno lepo bi bilo, ko bi se bila ta misel tudi v djanji spolnila, ali overli so jo po prevdarku preveliki stroški, pa tudi prezamudno kamnosečno delo, in tako je samo sprednji del zidú s tako škerljevo streho obdarjen in slednjemu se to tolikanj čedno zdi, da priprosta kamnoseka samouka od vsih plati naročila dobivata. Res da! krasno delo sta doveršila. In Hočevarjem, tem tem se je kaj postreglo! Kako mora zdaj vsacemu stermeuja in veselja serce kipeti, ko zagleda tu tolikanj mično kapelo, da enake ni kmalu dobiti križem sveta. Vsa podoba njeno oko kar prevzame. Vrata od domačega umetnika so res izverstno delo, in zgornji del sestavljen iz barvanega stekla zdoljnemu kaj divno priglasva. Kamnoseka sta se verlo obnesla. Oltar je tolikanj mitoben, da se ga faraan in romar ne more nagledati, se ne od njega ločiti. In ko so vse druge poprave in novine le iz domače fare umetniki tolikanj lepo doveršili, se je pri prenovljenji oltarja podobar in zlatar Rupnik poleg menjenja vsih prevdarnih mož res prav zvedenega in pravomernega likarja skazal. Zraven pa bravec nikar ne meni, da ti prenovljenji kipi so le kaki vsakdanji izdelki kterega zakotnega rezljarja, ne! le vešta roka pravega umetnika je mogla iz štoraste lipove klade take žive obraze, zgibe in izraze izdelbsti. Glej ju dveh bežetnikov; eden name-tuje dolensko, eden gorenško plat poleg nose, poleg izražene bolečine vsak vsako. Ali ga vidiš na eni strani Hrovata z berkami in s turbanom, kako on kerčevito roke sklepa, kakor bi mu kraška burja persne notrine prepihavala, kakor led skalnate skladove, bi mu pekoča bolečina kite tergala, telesne sklépance razganjala, tako mu nedopovedljive stiske in težave žile po obrazu perhajo; kako on skor obupno proseče gré z zasolženim očesom proti svetniku, kako stisnjene usta slednji trenutek napovedujejo presilne bolečine zaiht in plaka izbruh; ali svetnik mu nebesko mirno kaže, da iz njegovega zdravilnega torila bo hladiven in tolaživen lek zanj le cedil se, ako se vanj priližejo kaplje grenkega žolča, s kterim je bil Kristus na križi napajan. In na drugi strani, ubogi hromi starček, ki je s podpornico berglo na Božjo pot priromal, kako so mu po zgerbančenih uvelih licih narisane znamenja njegovega dozdanjega težavnega romanja po solzni dolini, kako ga teró ali telesne slabosti in nadloge, ali pa uema tuga prehaja, z britkostjo napaja serčne gube, mu kali, in žalostno mrači večerne ure življenja; pogleduje, roke steguje proti svetniku; kako mu vendar preblagi zdravnik ljubomilo dopoveduje, da mazilo za njegove hibe in rane bode le zlatno, ako jih zraven ogladi tud grudavi les sv. križa. Romar zdihovaje pod vidljivo ali skrivno butaro in bolečino in premišljevaje ta dva svoja verstnika betežnika, bo enako zaupljivo in stanovitno priporočeval se mogočnima zdravnikoma in tolažnikoma, da! zadobil bo olajšanje, tudi rešenje. — Ta prezala kapela tedaj glasno hvalo poje prečastitemu g. fajmoštru in zavoljo nje se je letos na Kerki o Kozma-Damjanovi nedelji tako vzorita slovesnost obhajala, da ljud, ne stari ne mladi enake ne pomni. Prečastiti g. fajmošter so bili že pred odhodom na novo svojo faro dobili privoljenje od viši knezoškofijske oblasti, kapelo, kadar bode prenovljena, blagosloviti, da se bo smela v njej daritev sv. maše opravljati, ali ker so bili sklenili, o tej priložnosti domačim v spodbudo in romarjem v vncemo, kolikor mogoče, namenjeno slovesnost povikšati, so zatoraj ravno izvoljenega preč. stolnega dekana gosp. dr. Krizostoma Pogačarja povabili, naj bi to blagoslovljenje v vsej svoji častui opravi prevzeli, kar so tudi blagovoljno storili ter spremljani od č. g. dr. Gogala se napolili proti Kerki. Povabljeni so bili tudi sosednji č. gospodje, in da se sijajne mitre leket ter svit pastirske palce ni temnil o kolikor v moči dostojni postrežbi, so glas prijaznega kerškega povabila radovoljno ter blagosérčno slušali č. g. fajmoštri žužemberški, zatiški, zagraški, in tudi stara mati šentvi-

ška fara je k ozališani hčeri poslala enega svojih duhovnih pastirjev. O taki slovesnosti, kako da se zlasti po deželi oživlja, in poterjuje keršanski duh, ni treba ne peresu pomakanemu biti, ne jeziku govoriti. Pristaviti pa je na vsako plat, da še toliko večji hvala gre preč. g. fajmoštru in stolniku za napravo take slovesnosti, ker se celó o potrošnem nastopu nove obširno kmetijske faré za povzdigo starodavne slavite kerške Bóžje poti in v korist domačecerkvenim zadevam niso anali, na vedno odklepane duri svoje (kakošne?) zakladnice zopet jako terdó poterirati.

Na noge toraj, pobožni slovenski romarji, in zahajajte pogostoma v nadlogah svojih v prijetno kerško zavetje k mogočnima pripomočnikoma, k sv. Kozmu in Damjanu, kamor vas vabi prijetni tih kraj, veličanska cerkev, vas kliče premilo zvonjenje, ali zraven tudi nikar ne pozabite, ter dar za sv. Kozma in Damjana seboj prinesite, zakaj notranja, čeravno izvirno kaj ukusna, zala oprava hrepeneče po spodobnem prenovljenji zdihuje in te prenove, keršanskoromarske radodarnost spominki, vam bodo porok zanesljiv, da kolikor časa se bode bralo v evangeliu na dan sv. Kozma in Damjana: „In ktere so nadlegovali nečisti duhovi, so bili ozdravljeni. In vsa množica se ga je iskala dotakniti, ker je moč šla iz njega, in je vse ozdravila.“ tako dolgo bosta tudi na Kerki pravim romarjem sproševala gnad in dobrot, delila dušno in telesno pomoč svv. Kozma in Damjan.

V Oberhu, vasi dragatuške duhovnije, je 14. u. m. sedem gospodarjev pogorelo, tedaj je v ti vasi v 21 letih že tretjič gorelo. Pogorelci so ob vse, pri eni hiši je še celo vsa obleka zgorela in pa 5 svinj; v 2 urah je bilo vse preč. Štirje so bili zavarvani, letos pa k nesreči nobeden ni plačal. Druga nesreča je ta, da jim bodo mogli sosedje v okolici le malo pomagati, ker je bila slaba letina in je sploh revšina v tem kraju. — Kakor navadno, tudi tukaj Danica sprejema darove, če uterpi kdo kaj pomagati.

Iz Starega terga, 13. listop. (Pristavek k dopisu „iz stare Loke.“) Ker je g. dopisnik neke besedice izpustil, naj sledijo tukaj le: Ko so preč. gosp. kranjski dekan v svojem izverstem govoru naj pred Vsegamočnemu hvalo izrekli, da se pri takem veličanskem delu ni naj manjši nesreča pripetila, potem pa domačemu gospodu dekanu; so nadaljevali, da za g. dekanom gré gotovo naj prva hvala v. č. kaplanu g. Matevžu, ker so jim (g. dekanu) pri tako težavnem opravilu, in pri tolikih zopernostih tako skerbno pomagali, in jim bili res prava desna roka itd. Jaz pa v imenu vsih Prifarcev pristavim tukaj še: Bog ohrani blagega g. Matevža zdravega in veselega še veliko let! **Z Bogom!**

Miklavž.

Iz Amerike piše g. Trobec do preč. korarja in semeniškega vodja g. Jan. Kerst. Novaka prav mično pismo, iz kterega naj posnamemo, kar še ni v družih pismih. O popotvanji n. pr. med drugim to-le piše: Bilo nas je vsih skupaj z g. Pircom in njih hlapcom 18 oseb. Na Dunaji smo dobili iz Leopoldinske zakladnice 3000 gold., od tod sva z gospod Pircom sama naprej popotovala do Pariza, in sicer skoz Line, kjer sva nekega akadem. malarja obiskala, ki je v ameriškimi misijonih 6 let zastoj cerkve malal, tu sva dobila veliko cerkvenega oblačila in posebno veliko lepih podob. Od tod popotovava skozi Solnograd, Monakovo, kjer sva dobila iz misijonske zakladnice 1000 gold. Iz Monakovega se peljava skozi Ulm proti Švici dolí, čez „Bodensko jezero“, ki je 18 ur dolgo in 5 široko, skozi mesta Zürich, Bern, Genf; „Genfersko jezero“ je grozno veliko, 40 ur dolgo in 8 široko. Iz Genfa se odpeljeva naravnost proti Lionu; tam pa nama je spodletelo, nič nisva dobila iz misijonske zakladnice, zakaj vsak misijonar, ki hoče kaj dobiti, mora imeti od svojega škofa podpisano prošnjo. Tu sva praznovala velikonočne praznike, pa tukaj je malo razločka med delavnikom in praznikom, štacune so bile celó veliko nedelje odperete. 29. sušca se odpeljeva proti Parizu zveče ob 9., in sva drugi dan o pol ene do-

šla v velikansko mesto Pariz. Tu je ropotanje po mestu, cerkve pa so bile popoldne vse zaperte. V Parizu se snidemo vsi skupaj na kolodvoru in se odpeljemo naravnost proti Havru, kamor smo 31. sušca zjutraj došli. Barke so bile že vse polne, nismo ga dobili več prostora, samo gosp. Pirc so se že 4. aprila na parobrodu v kajiti odpeljali in v 10¹/₂ dneva v novi Jork prav srečno brez viharja došli; mi drugi pa smo mogli čakati do 10. aprila in se zadovoliti z grozovito veliko ameriškansko jaderno barko, ki je 33° dolga in 7° široka, in je bila obložena s 160 tavžent centi svinca in kamna in je še sprejela čez 500 ljudi z njih robo vred. Daljno popotvanje je znano.

O angleškem jeziku in drugih zadevah pravi: Tu se govori večji del angleško — in tudi jaz sem že začel nekoliko klatiti. Izgovor in pisava je grozno težka, ker se skoraj vsaka beseda drugač izgovori kakor piše, tako postavim se izgovori besedica enough = enof, explication = eksplikšeen, know = nó, true = čru, whos = hus itd., in to je tako različno, da skoraj nobenega pravila ni, da bi bilo stalno, ker vsaka samoglasnica ima štiri različne izgovore; kadaj se tako ali tako izgovori, uči le vaja. Vojška je vedno hujši, in sovražnik ni prav daleč od nas; ako bližej pride, jo potegnem v št. Pavel; pa mislim, ne bo treba. Tukaj se dela na polji vse z mašinami, se orje, seje, žanje, mlati, kosi, še celó ob enem žanje in v snope veže; zdaj imajo še tudi tako mašino, da se ob enem žanje, mlati, čisti in v žakelj spravlja, da ni treba družega, kakor polne žaklje z njive nositi. Sadja, posebno jabelk, imamo tu veliko. — Drevje je skoraj vse drugačno, tako tudi tiči, keabri in metulji; kač ni veliko, pa so ene prav hude, posebno se večkrat naletijo kače ropotače in vmes prav velike; otroci imajo več tistih repov, ki ropočejo kakor suho fizolovo stročje itd.

Iz Amerike piše čast. bogoslovec g. J. Trobec preč. gosp. kanoniku in šk. kancelarju K. Velkaverhu. Št. Vincencij 15. vinotoka 1864. — Ker ste mi večkrat kaj mičnega od g. misijonarja Skopecu pripovedovali, Vam bom gotovo vstregel in Vas bo veselilo, da nekoliko o tem izverstem in neudrudljivem možu omenim, kar mi je mogoče, ker si vedno dopisujeva. Že zadnjič sem nekoliko o njem sprožil v nekem pismu, ki mislim da ga je „Danica“ razglasila, ako je došlo. Vis. č. g. Skopec niso ravno tako splošno znani med svojimi rojaki, kakor drugi misijonarji, ker namreč le redko v Evropo pišejo, ker, kakor pravijo, jim toliko časa primanjkuje, da niso v stanu vsemu kaj; berž ko ne se pa tako samega sebe zatajujejo, da si še celo to veselje odrečejo, še to zunanjo vez raztergajo, ki bi jih na svoje drage vezala in tako morebiti nekoliko v njih gorečnosti motila. Ker še celo Vi, njih naj serčniši prijatelj, le malokdaj od njih kaj slišite, Vam hočem jaz nekoliko omeniti, kar mi je iz listov znanega. G. misijonar Skopec imajo svoje misijonske stališče v „Freiburg-u“, sto angl. milj od mesta „Picburg-a“, in 140 milj od št. Vincencija, našega semenišča. V svoji fari imajo okoli 160 nekaj nemških, nekaj irskih družin, ki so daleč v krogu raztresene. V tem kraju je stala popred samo majhna iz desk zložena 25 čevljev dolga kapelica, pa neutrudljivo so delali za Božjo čast in v kratkem času je stala namesto male kapele prelepa cerkev, posvečena sv. Mihaelu. Zidana je v podobi križa s precej visokim obokom (kuplo), dolga 73 čevljev, široka v križu 32 in visoka 16, z obokom pa 32 čevljev. Zvonove imajo tri, kar je v Ameriki kaj redkega; naj manjši tehta 254 liber, drugi 414 liber, tretji 761 liber; ta se je bil pred nekaj časom vbil in so ga mogli v Picburg k zvonarju po glas poslati. V cerkvi imajo dobre orglje z 8 spremeni, ki jih igra neka deklica, ki se je v benediktinskem samostanu v „Maristavnu“, (60 angl. milj od „Freiburg-a“) v tej lepi umentnosti izurila. Zadostno kaže tedaj že lepa cerkev skerbno gospodarstvo in neutrudljivo delavnost gorečega misijonarja. — Jako so bili veseli slišati od

mene mnogih novic iz drage domovine, od svojih ljubih prijateljev, součencev in sploh rojakov. Pripovedujejo, kako so študirali, kateri so bili naj boljši in ljubši prijatli, ki so zlato mladost z njimi preživeli, omenijo tudi take, ki so že svoj tek dokončali, ter se v pravo mirno očetnjava preselili, in zraven pristavijo: „Kraji ostanejo, osebe pa zginajo, že zopet najdem v letošnjem „Cat. eleri“ (ki sem ga jim bil jaz poslal) imena součencev, ki so v dolgo večnost popotovali.“ Posebno vžalilo jih je slišati, da so č. g. glasbini umetnik Rihar umrli; „poznal sem,“ pravijo, „rajnega Grogga, ko kmečkega mladenca, ki je v P. gradu izverstno orglal; ko je v šolo hodil, sva bila velika prijatla in skoraj vedno skupaj; bral je novo mašo v Šentklavžu eno leto pred, ko jaz, prihodnjo nedeljo po novi maši pa je imel v Polhovem gradu slovesno opravilo, jaz sem stregel (azistiral) in v. č. g. Blaž Potočnik so pridigovali. Na Riharjevem domu sem spravil svoje orodja skupaj pri odhodu v Ameriko, potem sem redko kaj od njega zvedil; leta 1855 mi je poslal dva zvezka cerkvenih pesem: „Napevi sv. pesem“ in „Viže za sv. pesmi“ itd. Vprašali so tudi, kateri časniki zdaj v Ljubljani izhajajo, ali morebiti še: „Kmetiške rokodelske novice,“ ki jih je vredoval g. dr. Janez Bleiweis, moj součencev in zvesti prijatelj; ali še živi? Kaj počne g. Šmid iz Šiške, naravoznanec? Prašajo tudi, ali Vi dobivate v redu časnike, ki Vam jih pošiljajo, namreč: „Wahrheits-Freund-a,“ „Schulblatt“ in „Romana,“ ali te liste kaj razglasujete v časnikih itd.; na vse sem odgovoril, kar sem naj bolj natanko vedil in znal. V svoji fari imajo veliko Slovencev, večji del Dolencev; pri neki ženitnini je bilo okoli dvajset samih slovenskih svatov; pa se jim ne obnašajo prav dobro, kakor pravijo, in pristavijo, da bi nikoli ne hotli dobrih Slovencev, razun misijonarjev, v Ameriko vabiti, zakaj kmalo bi tudi slovenske krivoverce ali celo neverce tu imeli, ker marsikterega nesrečna prostost le prerada v pregrešno spanje zaziblje, posebno ker manjka duhovnov, da bi jih vedno budili in dramili; drugače bi pa bilo, ako bi se sami Slovenci v kak kraj skupaj vselili, posebno gori v Minesoti ali v Mehiki, kjer je zdaj katolišk vladar. — Odljubili so mi, da me bodo tu v št. Vincenciju obiskali, kadar gredo v „Picburg“ po predelani zvon; to bi me pač veselilo, zakaj rad bi poznal iskrenega rojaka.

(Konec nasled.)

Kaj je kej norega po širokem svetu?

Po veliki sv. maši v stolnici sv. Štefana se je 12. t. m. zopet državni zbor pričel. Sviti cesar ga v pričetnem ogovoru (v ponedeljek) zaznamuje za vesoljnega, t. j., ki ima namestovati vse dežele; ko bodo pa dokončane splošnje — vse cesarstvo zadevajoče opravila, se bodo povzete posebne opravila, to je, bo zbor v tesnejem pomenu. Cesar upajo in želé, da se tudi po Ogerskem in Herváskem prične vstavno djanje. Omenjajo, kar se je od zadnjega zbora tehtnega zgodilo, da je Njih brat Maksimilijan postal z Njih privoljenjem cesar v Mehiki; da so z evropskimi velikimi vladami v prijaznosti in si bodo prizadevali tudi ostati; da je vojska na severu dokončana itd.; da obsedni stan v Galiciji prijenjuje in utegne kmali nehati. Zraven doželenega zboljšanja državnih denarnih zadev priporočajo zboru, da naj posebno skerb obrača na predlog, ki bo obravnaval bolj pravično in primerno razdeljenje davkov. Imel bo zbor opraviti z nemško kupcijsko zvezo, z osnovo novih železnic, z obertnijskimi in gospodarskimi rečmi; dobil bo več predlogov zastran oblasti ali kompetencije vesoljnega državnega zbora. Sviti cesar želé, da bi se te in take reči hitro rešile v vesoljnem zboru, ker veliko ima potem še posebni zbor tehtnih opravil.

O pričetji državnega zbora se je slišalo v spodnji zbornici, da avstrijski „Schwerpunkt“ je še zmiraj na Nemskem. „Il Nazionale“ v Zadru pa pravi, da edina pot,

ki derži k znotranjemu pomirjenju Avstrije in k njenemu vterjenju v evropski sistemi, je v tem, da se odkritoserčno poprime načela narodnostnega in da se le-tá (po ravnopravnosti) vresniči, kajti narodovna misel (ideja) je tako splošnja in tako globoko je segla v človeško zavednost, da se ji more naravnost zmaga napovedati, bolj ali manj oddaljena itd. „Nazionale“ meni dalje, da je mogoče to reč tako vravnati, da bodo razne narodnosti zadovoljne, kakor n. pr. v Švici, ktere nikoli ne tarejo narodni prepiri, s čimur pa kratko in malo ni rečeno, da naj se vravnamo po kopitu kantonskem itd.

Po Francoskem in Pruskem vsi takó mislijo, da Šlesvik-Holštanj bo glasoval, čigav hoče biti, in pa da ga bo Prus pozobal. Avstrii obetajo za odškodvanje to in pa uno; nekdo meni celo, da Prusija milostno privoli, naj Avstrija z vsimi svojimi kronovinami stopi v nemško zavezo.

Olivieri, znani odkupovavec zamurskih otrok, je 25. u. m. umrl v Masilii na Francoskem. Blagor mu! Veliko števil je pred njim umerlih zamurskih otrok, ki jih je on odkupil, mu je pripravljalo srečno pot. —

Poljskim duhovnom, ki jih je Rus pregnal v Rusijo ali Sibirijo, so sv. Oče dali privoljenje, da zamorejo od vsih grehov odvezoveti, tudi od tistih, ki so sicer škofu ali papežu samemu prideržani. Ravno tako smejo maševati z vsako, tudi neblagoslovljeno posodi, če je le iz stekline, in pa s pšeničnim kruhom, če tudi nima podobe hostije, in na vsakem kraji, na vsaki mizi, kamnu ali kladi, tudi brez streznika in mežnarja, če ga ni. Take pravice se dajo le ob hudem preganjanji sv. Cerkve.

Iz Minesote piše nekdo v novojorski kat. list, kako se tam godi z novakarstvom (regrutirengo) za vojsko; marsiktera okrajina ima dati 18—28 mož v vojake, kjer jih je pa le 6—16 najti. To pograbi krajem do zadnjega moškega in na poslednje še od 55.—60 leta! — Akoravno so pa v Ameriki tolikaj stiske zavoljo vojske, se vendar katoliške cerkve zmiraj zidajo; v Šentklud-u v Minesoti je bil vložen unidan vkladni kamen k prelepi novi cerkvi. Božja roka in serenost verlih katoličanov se nikoli ne dá prikrajšati. — Zastran ameriške vojske pravi novojorski list 13. in 27. vinot., da s tistimi slavniimi zmognimi naznanili severcev ni toliko posebnega. Grantova vojna je pred Richmondom terpela ne male zgube. Gen. Sheridan v šenandskem dolu je jugovce nazaj zagnal. Šerman ima jagovca Foresta za herbotom, ki severjanom pot do živeža presekuje. V Mobili in Šarlstonu je vse pri starem. V Misuri žugajo jugovci napasti glavno mesto „Jefferson City“ itd.

Lešniki, jabelka in lesnik^a c.

Sedemletna deklica, hčerka solnograškega c. k. vladnika, se je nedavno z nekim rodovincem po železnici peljala iz Solnograda v Monakovo. Vlak je odderdral o poli šestih zvečer. Otroče stoji pri vratah in veselo gleda skoz okence; — kar neprevidoma pa se vratica odpro — in kakor blisk sferci otrok iz vlaka. To se je zgodilo blizo velikega mlina gospoda F. ob okrajini Lehen. Kdo bo popisal strah in grozo moža, ki je otroka spremljal? Se le na bližnji staji Freising-u (1½ uro hoda od Solnograda) je zamogel vlak zapustiti in v nezmernih britkostih na nesrečni kraj verniti se. Zvedil pa je ondi v ravno imenovanem malnu, da otrok je že spet v mestu doma pri svojih ljudeh — brez nar manjši škode, vesel in zdrav. Deklica namreč, kakor bi jo bila angelska ročica nosila, je bila na mehko travo tako srečno padla, da zunaj malega praska na glavi se ji ni bilo prav nič žalega zgodilo. Prijazni mlinski so vidili, kaj se je pripetilo, pritečejo, poberejo v začetku nezavednega otroka, ga nesejo v hišo, mu strežejo in kmali so z veseljem vidili, da se mu čisto nič hudega ni zgodilo. Spomina vredno je, da otrok bi ne bil

